

ПИРОВАТА ПОБЕДА НА БАН

Лъчезар Аврамов, доктор на физическите науки

Още една такава победа - и ние сме загубени! – възкликва епирският цар Пир след победата си над римляните в битката при Аскулум. Същото може да извика и БАН след победата си над ликвидаторите в Народното събрание. Какво, всъщност, се случи?

Здравият разум на министър-председателя стопира ирационалните напъни да бъде превърната в закон една малоумна компилация от взаимно противоречиви идеи и текстове – от свръхцентрализация (директно администриране от министъра) до свръхпопулизъм (избор на директори от колективите), гарнирана със забранителни постановления, абсурдни в научната практика. От пръв поглед се виждаше, че законът е писан без елементарна представа за управление на научната сфера - нито политическо, нито икономическо, нито административно. Действителните автори бяха неумело законспирирани, а официалните вносители – гротескно невежи. И едните и другите искрено благодариха на генерал Борисов, затова че захвърли в коша интелектуалния им щедьовър.

Сражението е спечелено – войната продължава!

Войната беше обявена с изказването на експерта на Световната банка Симеон Дянков - *„Най-добре ще е да се затворят повечето отдели в БАН и техните сгради да се продадат. С парите може дори да се закупят акции на борсата, което в скоро време ще е много удачно.“* Заемайки креслото на финансов министър той се зае с изпълнението на гениалния си промисъл - *"Като им спрем парите, сами ще се закрият"*. През есента бюджетът на БАН беше намален с 10 милиона. През пролетта с 20 процента, след това с още 20. Какъв беше резултатът?

За повече от година са спрени 478 договора по Двустранни спогодби за научно сътрудничество и обмен, по които Българската академия на науките е страна.

Поради липса на възможности за съфинансиране, сериозни проблеми има в усвояване на средствата по 34 проекта по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” към Европейския социален фонд и Европейския фонд за регионално развитие.

Научният състав на БАН е напуснат от над 300 млади учени. Нови не постъпват, дори да желаят – няма финансова възможност.

Средствата по вече спечелени проекти от Фонд „Научни изследвания”, оценени от международни експерти, са намалени на половина. Модерна апаратура бездейства без консумативи. Оставени без поддръжка се рушат академичните сгради.

Системните лъжи и инсинуации, в чието разпространение от все сърце се включи и министърът на науката и образованието, дадоха основание най-авторитетни международни институции, като списание “Nature” да оценят бъдещето на българската наука, като “песимистично”.

Това е гледката след победата! А какво е бъдещето?

Поставена е задача “с разум и с мир” да се приеме закон за БАН, обвързан с Националната научна стратегия и тогава ще се разгледат възможностите за дофинансиране на академията. Как ще стане това?

През месец април 2010 г. Съветът за административната реформа към Министерския съвет, под председателството на същия Симеон Дянков прие документ в европейски стил – “Методология за стратегическо планиране в Република България”. Там са посочени участниците, стандартите и принципите при разработка на национални стратегии. Изисква се осигуряване на пълноценно взаимодействие, съгласуваност и координация на всички институционални и организационни нива, както в процеса на разработване, така и в процеса на изпълнение на стратегическите документи. Казано е, че

реалистични стратегии могат да бъдат разработени само в партньорство с всички заинтересовани страни (университети, НПО, бизнес организации и граждани). Партньорите трябва да бъдат включени в процеса на разработването и по всяко време трябва да се запознават с готвените промени в регулираните от държавата области. Те могат да заявят своята позиция и да дават предложения за промяна при спазване на шест основни принципа: всеобхватност, прозрачност, документиране, обратна връзка, приемственост и равнопоставеност, с което да бъде гарантирано, че се формулират реалистични стратегически документи, ползващи се с обществена подкрепа. Да бъде гарантирано, че една нова политическа линия няма да отрече вече поетите ангажиментите в рамките на дебата по изготвяне на стратегическия документ и да ги подмени с нови. Да бъдат ясно формулирани стратегически цели и за реализирането на всяка от тях да бъдат определени до три оперативни цели. Оперативните цели трябва да преодоляват последователно проблемите. Те трябва да са обвързани със срокове, кратки и ясни, постижими и измерими. Трябва да бъдат описани очакваните резултати и представени ясни и количествено дефинирани основни индикатори, на базата на които ще бъдат оценявани последващите промени в рамките на сектора. Всичко това трябва да бъде бюджетно осигурено и придружено с план за действие по препоръки, базирани на европейския опит.

Срок – един месец, отговорници – Игнатов и Дянков. Щеше да е смешно, ако не беше жалко! Единият моментално заяви своите представи за научни приоритети: писане на софтуер, земеделие и археология, обслужваща туризма. Идеите на другия знаем – духовната сфера – на църквата, естествените науки, насочени към реставрация на артефакти от метал. Бюджетната политика в областта на науката също знаем. Тя е отразена в току що приетия бюджет – намаление с 0,2 % от БВП годишно.

Тъй като всичко това не подлежи на нормален коментар, ще си позволя да дам на премиера един прост съвет. *Господин Борисов, уволнете Игнатов, забранете на Дянков да се занимава с неща от които нищо не разбира, намерете компетентни хора и наваксайте пропуснатото време за научно и технологично развитие. Само с един здрав разум няма да влезем в европейското общество, основано на знанието.*